

Täysistunto

Tiistai 6.5.2025 klo 14.00—20.27

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 41/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia, ja jos puhujalistaa ei ehditä käymään loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Tässä, ministeri Multalan puheenvuoron jälkeen, edustaja Hännisellä on ensimmäinen puheenvuoro. — Ministeri Multala, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.56 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsillä olevan hallituksen esityksen tavoitteena on kehittää ympäristöllisiä lupamenettelyjä koskevaa sääntelyä ja siten edistää yhden luukun mallin toteuttamiseen liittyviä hallitusohjelman kirjauksia. Esitys toteuttaa hallitusohjelman keskeisiä tavoitteita vahvistaa investointiluvituksen sujuvuutta ja ennakoitavuutta Suomen kilpailuetuna vihreään siirtymään perustuvan talouskasvun edistämiseksi. Hallitusohjelmassa todetaan, että säädetään laki lupamenettelyistä yhdistämällä laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyiden yhteensovittamisesta ja muita yhden luukun mallia edistäviä lakeja.

Hallituksen esitys kytkeytyy tiiviisti valtion aluehallinnon uudistukseen, jota koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle maaliskuussa 2025. Tämän uudistuksen myötä perustettava uusi valtion Lupa- ja valvontavirasto käsittelee valtion toimivaltaan liittyvät ympäristöön vaikuttavat luvat ja muut menettelyt sekä valvoisi niitä 1.1.2026 alkaen. Muutos nykytilaan on merkittävä, sillä nykyisten ympäristöasioissa toimivien neljän aluehallintoviraston ja 13 elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toiminta lakkaisi.

Arvoisa puhemies! Lupa- ja valvontaviraston perustaminen ja nyt ehdotettava lupamenettelyn sujuvoittaminen muodostavat vaikuttavuudeltaan huomattavan kokonaisuuden, joka mahdollistaa aiempaa yhdenmukaisemman, tehokkaamman ja ennakoitavamman lupamenettelyn. Ympäristötavoitteista ei kuitenkaan tingitä. Lupien edellytyksiä ei muuteta, ja kansalaisten osallistumismahdollisuudet turvataan.

Hallituksen esitys sisältää useita uudistuksia lupamenettelyiden sujuvoittamiseksi, jotka yhdessä edistävät merkittävällä tavalla ympäristöasioiden käsittelyä. Asiointi ja lupien haku tapahtuisi käyttäjälähtöisesti ja digitaalisesti yhden prosessin kautta. Lupamenettely johtaisi myös nykyistä useammin yhteen lupapäätökseen ja valitusmahdollisuuteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2025 vp

Hallituksen esityksellä edistetään valtakunnallisesti yhtenäisiä toimintatapoja, vahvistetaan päätöksenteon asiantuntemusta, yhdenmukaistetaan menettelyitä ja lisätään päätösten ennakoitavuutta erityisesti lupamenettelyissä. Luvan hakijalla olisi mahdollisuus etukäteen keskustella lupamenettelyihin liittyvistä selvitystarpeista ja reunaehdoista sujuvan menettelyn turvaamiseksi. Lupa- ja valvontaviraston myötä eri viranomaisten välisen koordinaation tarve vähenee, mikä heijastuu esimerkiksi viranomaisten välisten lausunto- ja muutoksenhakutilanteiden vähentymisenä.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan uutta lakia eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa. Lakiin sisältyisi lupa-asioiden käsittelyn sujuvuutta edistäviä säännöksiä, kuten viranomaisten antamaa ennakko-ohjausta, asiantuntemusta ja käsittelyaikojen arviointia. Tavoitteena on painottaa hankkeiden alkuvaiheen merkitystä lupamenettelyiden sujuvoittamisen kannalta. Kun viranomaisella ja hanketoimijalla on oikea tilannekuva, voidaan lupamenettelyt ohjata mahdollisimman aikaisessa vaiheessa oikeaan suuntaan.

Esityksellä laajennettaisiin myös eräiden ympäristöön liittyvien lupa-asioiden yhteiskäsittelyä, millä vahvistetaan lähtökohtaa yhdestä viranomaisesta, yhdestä päätöksestä ja yhdestä muutoksenhausta.

Uuteen lakiin sisältyisivät myös säännökset eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta. Esityksellä jatkettaisiin ja myös laajennettaisiin toimivaksi osoittautunutta vihreän siirtymän hankkeiden etusijamenettelyä lupa- ja muutoksenhakumenettelyissä. Etusijan piiriin lisättäisiin ydinvoimalaitokset sekä datakeskukset. Esityksellä myös yhdenmukaistettaisiin EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksesta, nettonollateollisuuden asetuksesta ja uusiutuvaa energiaa koskevasta RED III -direktiivistä aiheutuvia velvoitteita, kuten lupamenettelyiden määräaikojen seuraamista, kiireellistä käsittelyä ja menettelyitä koordinoivan yhteyspisteviranomaisen nimeämistä. Yhteyspisteviranomaiseksi nimettäisiin Lupa- ja valvontavirasto.

Myös muuhun lainsäädäntöön esitetään menettelyiden sujuvuutta edistäviä muutoksia. Luonnonsuojelulaissa tarkoitettujen Natura-alueiden osalta Lupa- ja valvontavirastolla ei olisi enää tarvetta pyytää Natura-arvioinnista nykyisen kaltaista lausuntoa, mikäli se olisi itse samalla toimivaltainen lupaviranomainen. Muille viranomaisille annettavien lausuntojen osalta määräaika lyhennettäisiin kuudesta kuukaudesta kolmeen kuukauteen käsittelyn nopeuttamiseksi.

Esityksellä tiivistettäisiin myös ympäristövaikutusten arvioinnin ja lupamenettelyiden välistä suhdetta. Yva-menettely pyrittäisiin entistä vahvemmin integroimaan lupamenettelyyn ja kohdistamaan arviointia erityisesti merkittäviin ympäristövaikutuksiin. Esityksellä toteutettaisiin myös hallitusohjelman kirjaus tuulivoimahankkeiden yva-ajan laskemisesta.

Arvoisa puhemies! Kahden keskeisen ympäristöviranomaisen tehtävien yhdistäminen Lupa- ja valvontavirastoon mahdollistaisi esimerkiksi laajemman asiantuntemuksen hyödyntämisen alueesta riippumatta, osaamisen erikoistumisen, lupa- ja valvontamenettelyiden tiiviimmän yhteyden ja päällekkäisten prosessien vähentämisen. On kuitenkin niin, että vihreän siirtymän etusijamenettelyn jatkamiseen sekä EU-säätelyyn perustuvien velvoitteiden toimeenpanoon liittyviin viranomaistehtäviin arvioidaan kohdistuvan erityisiä resurssitarpeita. Lupa- ja valvontaviraston resurssitarpeista on tarkoitus huolehtia nostamalla maksullisen ympäristö- ja vesitalousluvitusten kustannusvastaavuutta sekä tarvittavalla lisärahoituksella. Lupa- ja valvontaviraston aloittaessa toimintansa on luvituksen toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2025 vp

mintakyvyn, yhteyspisteviranomaisen toiminnan ja etusijamenettelyn sujuvan jatkon varmistamiseksi arvioitu tarvittavan määräaikaista lisämäärärahaa erityisesti vuosille 2026 ja 2027, mikäli lupamaksuja ja kustannusvastaavuutta ei pystytä nostamaan riittävästi resursien turvaamiseksi. Lisämäärärahan tarpeeksi on hallituksen esityksessä arvioitu 4,1 miljoonaa euroa vuodelle 26 ja 5,1 miljoonaa euroa vuodelle 27. Hallitus on sopinut varmistavansa Lupa- ja valvontaviraston riittävät resurssit ja lisärahoituksen syksyn talousarvion yhteydessä ottaen huomioon kustannusvastaavuuden nostamisen tilanteen ja sen arvioituiden vaikutukset.

Esitykseen sisältyvät lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2026 alussa yhdessä valtion aluehallinnon uudistusta koskevan lainsäädännön kanssa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten puhujalistaan. — Edustaja Hänninen.

16.04 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tavoitteena on tehdä Suomesta maailman toimivin valtio. Tavoitteena on maa, jossa asiointi on sujuvaa ja jossa lupaprosessit ovat ennakoitavia ja investointeja tukevia. Tässä työssä keskeinen askel on nyt käsiteltävänä oleva esitys ympäristöasioiden lupamenettelyjen uudistamisesta eli niin sanotun yhden luukun mallin toteuttaminen.

Esityksen ytimessä on ajatus yhdestä valtakunnallisesta Lupa- ja valvontavirastosta, joka kokoaa yhteen tällä hetkellä hajautetusti eri aluehallintoviranomaisten hoitamia ympäristöasioiden lupatehtäviä. Näin asiakkaan ei enää tarvitse asioida usean viranomaisen kanssa, vaan asiointi tapahtuu yhdeltä luukulta alusta loppuun.

Arvoisa rouva puhemies! Tavoitteena on purkaa päällekkäistä hallintoa ja tukea puhdasta kasvua. Tämä ei ole pelkkää hallintorakenteen viilausta vaan aitoa hallinnon sujuvoittamista. Lupaprosesseista poistetaan päällekkäisyyksiä, viranomaisten yhteistyö tehostuu, ja lupahakemuksiin liittyvä ennako-ohjaus paranee. Lupamenettelyiden sujuvoittaminen tukee investointeja ja erityisesti puhtaan siirtymän hankkeita.

Arvoisa rouva puhemies! Me emme ole unohtaneet emmekä ole unohtamassa ympäristöarvoja. Vaikka prosessia yksinkertaistetaan, lupien sisältö ja ympäristönsuojelun vaatimukset säilyvät ennallaan. Sujuvuuden rinnalla pidämme kiinni korkeasta ympäristönsuojelun tasosta, luonnon monimuotoisuudesta ja kansalaisten osallistumismahdollisuudesta. Tällä uudistuksella saadaan ennustettavuutta ja laatua päätöksiin. Yksi valtakunnallinen viranomainen lisää selkeyttä ja yhdenmukaisuutta. Hankkeiden toteuttajat saavat ajoissa tietoa siitä, mitä selvityksiä tarvitaan ja milloin päätöksiä voidaan odottaa. Tämä parantaa päätösten laatua ja vähentää tarvetta muutoksenhakuihin.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on konkreettinen osoitus siitä, miten hallitus purkaa turhaa sääntelyä, parantaa viranomaistoiminnan tehokkuutta ja luo edellytyksiä uusille investoinneille. Vähemmän byrokratiaa on enemmän järkeä. Yhden luukun mallilla mahdollistamme ympäristöasioissa selkeämmän, asiakaslähtöisemmän ja vaikuttavamman hallinnon ilman, että tingimme ympäristönsuojelusta. Sujuvat, nopeammat ja ennakoitavat lupamenettelyt ovat kaikkien etu, niin kansalaisten, yrittäjien kuin ympäristönkin. — Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2025 vp

16.08 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksen tavoitteena on tosiaankin toteuttaa yhden luukun periaate ympäristöasioiden käsittelyssä uudessa Lupa- ja valvontavirastossa ja edistää lupa-asioiden käsittelyn yhdenmukaisuutta ja sujuvuutta. Lupamenettelyn sujuvoittaminen kytkeytyy tiiviisti valtion aluehallinnon uudistukseen. Muutos nykytilaan on merkittävä, sillä nykyisissä ympäristöasioissa toimivien neljän aluehallintoviraston ja 13 elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toiminta lakkaisi. Ympäristönsuojelulain, vesilain ja luonnonsuojelulain mukaiset lupa-asiat sekä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tehtävät käsiteltäisiin yhdessä luukussa Lupa- ja valvontavirastossa.

Arvoisa puhemies! Uuteen lakiin sisällytettäisiin lupa-asioiden käsittelyn sujuvuutta edistäviä säännöksiä, jotka koskevat esimerkiksi viranomaisten antamaa ennakko-ohjausta ja yhteistyötä, sähköistä asiointia, lupien yhteiskäsittelyä ja käsittelyaikojen arviointia. Tarkoituksena on painottaa etenkin hankkeiden alkuvaiheen merkitystä lupamenettelyn sujuvoittamisen kannalta. Kun viranomaisilla ja hanketoimijoilla on oikea tilannekuva, voidaan lupamenettelyt ohjata mahdollisimman aikaisessa vaiheessa oikeaan suuntaan. Myös ympäristövaikutusten arvioinnin ja lupamenettelyiden välistä suhdetta tiivistettäisiin ja hyvän menettelyn toteuttamisen vaatimuksia selkeytettäisiin. Hyvä menettely pyritäisiin entistä vahvemmin integroimaan lupamenettelyyn ja kohdistamaan arviointia erityisesti merkittäviin ympäristövaikutuksiin.

Arvoisa puhemies! Tällaisessa uudistuksessa, samalla tavoin kuten edellisessä asiakohdassa, toimeenpano ratkaisee, kuinka hyvin lupamenettelyn sujuvoittaminen todellisuudessa onnistuu. Tulkintojen selkeyttämiseksi ja yhtenäisen soveltamisen varmistamiseksi viranomaisohjeistukset ovat keskeisessä roolissa. Tätä voidaan aidosti edistää antamalla toiminnanharjoittajille mahdollisuus osallistua viranomaisohjeistuksen laatimiseen. Tällä voidaan varmistaa, että viranomaisohjeistus on riittävän toimialakohtaista. Tästä esimerkkinä voidaan pitää vaikkapa biokaasulaitoksia, jotka voivat olla hyvin erilaisia ja joiden teknologiat vaihtelevat. Teknologia myös kehittyy nopeasti, jolloin on tärkeää, että viranomaiset pysyvät tässä kehityksessä mukana. Ohjeistus tulee pitää myös ajan tasalla tekniikan kehittyessä, jolloin myös ohjeita tulee päivittää säännöllisesti.

Arvoisa puhemies! Aluehallintouudistuksen yhteydessä hallitus esittää perustettavaksi yleisen edun valvontayksikön, joka toimisi valtion Lupa- ja valvontavirastossa. Pahimmillaan tämä voi tarkoittaa, että toisessa kerroksessa virastoa myönnetään lupia ja toisessa tehdään niistä valituksia. Hallituksen tuleekin ohjata ajamaansa aluehallinnon uudistamista niin, että elinvoimakeskusten rooli yritysten kasvun mahdollistajana toteutuu ja että organisaation sisäisten valitusmahdollisuuksien luomisen sijaan hallitus varmistaa, että uudella lupavirastolla on vahva neuvonnallinen ote. Se on varmasti kaikkien etu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, Mai.

16.11 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt esitystä ympäristöasioiden käsittelystä uudessa Lupa- ja valvontavirastossa. Nämä esityksen tavoitteet ovat paperilla hyvät: yhden luukun periaate, prosessien yhdenmukaisuus ja sujuvuus. Mutta kuten usein, yksityiskohdat ratkaisevat, kuinka hyvin tässä kokonaisuudessaan onnistutaan.

Vasemmiston kanta on se, ettei ympäristölupaprosessien nopeuttaminen saa tapahtua ympäristönsuojelun kustannuksella. Hallitus nyt painottaa tässä esityksessä vahvasti hanketoimijoiden etua mutta ei yhtä painokkaasti yleisen edun eli ympäristön turvaamista. Jot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2025 vp

ta tämä prosessien sujuvoittaminen todella toteutuu, niin ympäristöhallinnolle on varattava siihen riittävät resurssit. Jos tätä henkilöstöä tai osaamista ei ole tarpeeksi, niin päätösten laatu heikkenee ja tästä seuraa sitten valituksia, ja tämä ruuhkauttaa tuomioistuimia ja hidastaa myös näitä hankkeita. Eli haluaisin korostaa, että tämä ei ole kenenkään etu.

Arvoisa puhemies! Kansalaisten oikeus vaikuttaa ympäristöä koskevaan päätöksentekoon on perusoikeus, ja on varmistettava, että ympäristöjärjestöillä säilyy selkeä ja vahva muutoksenhakuoikeus. Tätä ei pidä lakaista maton alle lupaprosessien nopeuttamisen varjolla.

Myös me vasemmistossa haluamme toteuttaa ekologisen siirtymän, joka myös vahvistaa sosiaalista oikeudenmukaisuutta, ja kyllä näemme myös, että Suomeen on totta kai investoitava ja on investoitava päästöttömyyteen, polttamattomuuteen ja uusiutuvaan energiaan. Mutta tämä vihreän siirtymän etusijamenettely ei saa tapahtua ympäristön kustannuksella, ja esimerkiksi tämä ei merkittävää haittaa -periaate on pidettävä kirkkaana mielessä kaikissa hankkeissa.

Sitten taas nämä kaivos- ja kemikaalilupa-asiat säilyvät Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla kuitenkin. Kaivostoiminnan osalta on erityisen selvää, että ympäristönäkökulmia on vahvistettava ja kaivoslupan ehtona tulisi olla ympäristölupa, ja muutenkin nykyistä tiukempi ja myös entistä demokraattisemmin ohjattu kaivostoiminnan kehittäminen on välttämätöntä.

Lopuksi: Vaikka tällä lakiesityksellä on sinällään hyvät ja kannatettavat tavoitteet, niin haluan tässä lähetekeskustelussa nostaa esiin sen, että ympäristöjärjestöjen huolena on, että luonnonsuojelua koskevien lakipykälien lieventäminen tai niistä poikkeaminen sekä mahdollisuus ympäristövaikutuksia tarkastelevista huolellisista selvityksistä ja varovaisuusperiaatteesta luopumiseen johtaa ympäristölainsäädännön tosiasialliseen heikkenemiseen. Tämän lakiesityksen arvioinnissa onkin mielestäni syytä vielä vahvemmin asettaa ympäristönsuojelu ja luonnon monimuotoisuus keskiöön. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

16.14 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen tärkeimpiä tavoitteita pitäisi olla se, että saamme Suomeen sujuvamat ja nopeammat lupaprosessit. Siihen on kirjauksia hallitusohjelmassakin, mutta nyt näyttää siltä, että käytännön toteutus vie meitä väärään suuntaan. Uuteen valtion Lupa- ja valvontavirastoon ollaan luomassa niin sanottu yleisen edun valvontayksikkö, jolla olisi oikeus valittaa viraston omista lupapäätöksistä. Tämä on lähtökohtaisesti erikoinen asetelma: toisella puolella virastoa käsitellään lupahakemuksia, ja toisella puolella samassa virastossa valitetaan niistä samoista päätöksistä. Tällaista järjestelmää on vaikea pitää selkeänä ja luottamusta herättävänä. Lisäksi pelkkä valitusoikeuden olemassaolo viraston sisällä voi jo ennalta vaikuttaa siihen, millaisia päätöksiä lupapuolella tehdään. Se ohjaa harkintaa ja voi luoda ylimääräistä varovaisuutta tai byrokratiaa, joka ei palvele kenenkään etua. Annetun päätöksen pitää olla sellainen, että siihen ei enää sama virasto puutu. Lisäksi on vielä sekin, että monet yleisen edun sisällä tapahtuvista ratkaisuista eivät olekaan niinkään oikeudellisia vaan myös poliittisia ja muita arvostuksia sisältäviä.

Arvoisa puhemies! Mielestäni ei ole olemassa mitään objektiivista yleistä etua, on vain olemassa erilaisia perusteluja suuntaan ja toiseen. Käytännössä tämä yleisen edun valvontayksikön luominen ei muuta nykytilaa yhtään paremmaksi. Sipilän hallituksen aikana siir-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2025 vp

rettiin päätösvaltaa kuntiin muun muassa kotieläinlupa-asioissa vähän suurempien yksiköitten osalta. Mikä siitä oli seuraus? Tällä hetkellä kunnissa tehdyistä ympäristölupapäätöksistä ely-keskuksen ympäristöpuoli valittaa hallinto-oikeuteen. Tämä ei ollut edellisen uudistuksen tarkoitus, ja nyt uudistuksessa tilanne säilyy ennallaan, viranomaiset ovat vain saman katon alla.

Lähtökohdan pitää ehdottomasti olla se, että virastosta tuleva päätös on yksimielinen ja sitä ei toinen saman viraston viranomainen enää voi kääntää. Eli kun se kuuluisa valkoinen savu nousee myönteisen ratkaisun merkiksi, niin asia on silloin päätetty. Mahdolliset valitukset käsitellään sitten hallinto-oikeudessa, kuten oikeusvaltioperiaate edellyttää.

Arvoisa puhemies! Keskustan mielestä luvituksen pitää olla Suomen kilpailuvaltti. Taavoitteeksi pitää asettaa se, että meillä on Euroopan nopein luvitusprosessi vuoteen 2027 mennessä. Se ei toteudu rakentamalla viraston sisään sisäisiä valituskiertoja. Tarvitsemme yhden luukun mallin, emme kahta ovea vastakkaisiin suuntiin saman katon alla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

16.17 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Yhden luukun malli ja ympäristöhallinnon yhtenäistäminen ovat sinänsä hyviä tavoitteita, joita myös viime kaudella edistettiin. Hyvin toteutettuna yhden luukun malli voi tehostaa ympäristötavoitteiden saavuttamista ja haitallisten ympäristövaikutusten minimointia, kun luvat tulevat käsiteltäviksi yhtä aikaa. Mutta se kuitenkin edellyttää, että ympäristötavoitteista ei tingitä vaan päinvastoin niitä tarvittaessa kiristetään siten, että voidaan varmistaa ympäristöhaittojen minimointi. Tässä meillä on Suomessakin vielä tehtävää muun muassa vesiensuojelun ja luonnon monimuotoisuuden osalta.

Tässä hallituksen esityksessä lupien sujuvoittamista tarkastellaan kuitenkin erityisesti toiminnanharjoittajan näkökulmasta. Yhden luukun mallia ei pidä toteuttaa niin, että samaan aikaan kevennetään ympäristölupaan kohdistuvia vaatimuksia. Esityksessä korostuu ympäristövaatimusten lieventäminen tai niistä poikkeamisen helpottaminen ja lupaprosessien nopeuttaminen erityisesti hanketoimijoiden edun näkökulmasta. Samalla tässä aluehallintouudistuksessa ollaan kaventamassa kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia, ja tätä ei todellakaan pidä tehdä.

Toisin kuin täällä keskustan edustaja pidän todella tärkeänä sitä, että aluehallintouudistuksessa säilyy vahva yleisen edun valvonta. Sitä ei voi ulkoistaa kansalaisyhteiskunnalle, ympäristöjärjestöille, varsinkaan kun näiden valitusoikeuksia nyt ollaan kaventamassa. Tämä on todella, todella huono yhtälö ympäristön kannalta ja näin myös kestävä tulevaisuuden kannalta. Näin toteutettuna yhden luukun malli ei edistä ekologisesti kestävää taloutta.

Arvoisa puhemies! Kestävyyssmurroksen vauhdittamisen kannalta on tärkeätä, että viime hallituskaudella tehty vihreän siirtymän hankkeiden etusijaa ollaan jatkamassa, mutta tätä etusijaa ei voida toteuttaa ilman, että näistä tiukoista ympäristövaatimuksista pidetään kiinni, eikä toisaalta ilman, että lupaviranomaisille ja tuomioistuimille osoitetaan riittävät resurssit lupahakemusten käsittelyyn. Tätä nyt ei ole tapahtumassa, kun hallitus säästää myös ympäristöhallinnosta. Ministeri tässä totesi, että näin on luvattu tehdä. Tietysti hyvä, jos nyt sitten osoittautuu jatkokäsittelyssä, että näin todella on. Se ymmärrys, mikä itsellä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2025 vp

ni on aluehallintouudistuksen käsittelystä, on se, että se huoli siellä on, että resurssit eivät ole riittävät vaan ne säästötavoitteet ovat siellä sisällä.

Eli myös näistä säästöpainoista olen tässä todella huolissani, kun näin isoa, valtavaa uudistusta ollaan viemässä eteenpäin. Suomen valtti on nimenomaan se, että meillä on korkeatasoinen ympäristöhallinto ja ympäristölainsäädäntö, joka turvaa hyvän ympäristön ja myös ennakoitavan investointiympäristön, ja näistä ei pidä lähteä millään tavalla tinkimään. Päinvastoin just esimerkiksi kaivosten osalta niitä on tarpeen kiristää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

16.20 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämän ja oikeastaan myöskin tuon edellisen asiakohdan käsittelyssä ja etenkin näissä esityksissä tulee itselleni väkisinkin mieleen nämä Kotkan ja Haminan seudulle suunnitellut ja suunnitteilla olleet ja ehkä osin toteutumassakin olevat akkuteollisuuden hankkeet, niihin liittyvät lupahakemukset ja etenkin ne valitusprosessit, mitä vuosien saatossa niissäkin tehtiin. No, ei niistä sen enempää.

Tässä esityksessä tosiaan, niin kuin on kuultu, tavoitellaan tätä lupakäsittelyn sujuvoittamista ja viranomaisvastuiden selkeyttämistä, ja ainakin omasta mielestäni se on oikein, jos se vaan toteutetaan järkevästi. On tärkeää, että näitä hankkeita, jotka edistävät puhdasta siirtymää ja Suomen energiaomavaraisuutta, saadaan liikkeelle ilman kohtuuttomia viiveitä. Samalla on myöskin sitten varottava, ettei tämä tehokkuus tule tarkoittamaan kansalaisten tai paikallisyhteisöjen oikeuksien minkäänlaista kaventamista.

Tämä yhden luukun periaate ja sähköinen asiointi saattavat helpottaa asiointia, mutta ne eivät minun mielestäni saa sitten etäännyttää tätä päätöksentekoa liian paljon. Alueellisen osaamisen säilyminen on tässäkin uudistuksessa varmistettava. Lupaviranomaisten on tunnettava koko alueensa erityispiirteet, eikä päätöksiä saa tehdä kasvottomasti esimerkiksi justiinsa täältä Helsingistä käsin.

Tällä etusijamenettelyllä on paikkansa, mutta mielestäni on valvottava, etteivät ne johda siihen, että pienemmät toimijat jäävät sitten tässä tilanteessa jalkoihin. Kaikki hakijat ansaitsevat aina yhdenvertaisen kohtelun.

Tämä uudistus on, arvoisa puhemies, askel kohti sujuvampaa lupajärjestelmää, mutta sen on palveltava — niin kuin tässä on kuultu — sekä ympäristönsuojelun että myöskin kansalaisten oikeuksien tasapainoa. Se on käsittääkseni mahdollista, mutta vaatii poliittista valvontaa ja resursseja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä.

16.23 Pauli Aalto-Setälä kok: Arvoisa rouva puhemies! Maailman parhaiten toimiva valtio, sanoi edustaja Hänninen äsken. Jos siihen lisää vielä, että puhtaan siirtymän suurvalta, niin se on erinomainen visio. Ja tämä, mitä me tänään käsitellään, on juuri sitä kohti menemistä.

Suomella on todistetusti kilpailuetu puhtaan siirtymän investoinneissa, ja Suomeen kaavillaan niitä ennätystahtia. EK:n hankeikkunan mukaan Suomeen on kaavailtu jo noin 290 miljardin edestä vihreitä investointeja — 290 miljardia. Oleellista näiden investointien toteutumisessa on sujuva luvitusprosessi, ja nyt kun juostaan luukulta luukulle ja odotellaan, niin se on tosi huono strategia saada tänne investointeja. Ongelma ei ole ainoastaan suuren mittakaavan teollisissa investoinneissa, vaan myös pienemmissä, pk-yritysten teke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2025 vp

missä investoinneissa. Sen sijaan, että luvanhakija joutuisi asioimaan useiden eri virastojen kanssa hankkeensa lupa-asioissa, jatkossa tietyistä ympäristöluvista vastaa koordinoitusti valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto eli LVV.

Luvitusta sujuvoitetaan esimerkiksi uudessa rakentamislaisissa ja tulevassa alueidenkäytölaissakin. Vuodenvaihteessa voimaan tulleeseen rakentamislakiin tuli uutena asiana puhtaan siirtymän sijoittamislupa, joka vauhdittaa puhtaan energian investointien sijoittumista Suomeen.

On hyvä huomata, että esityksellä ei muuteta lupien edellytyksiä. Luontoarvoista pidetään edelleen kiinni, ja niistä on syytä pitää kiinni. Ehdotuksilla ei myöskään muuteta valtion ja kuntien välistä tehtävänjakoa eikä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimivaltaa.

Lisäksi tässä erinomaisen hyväksi ja toimivaksi osoittautunut vihreän siirtymän etusijamenettely jatkuu neljällä vuodella. Tämä koskee uusiutuvan energian hankkeita, joilla korvataan fossiilisten polttoaineiden tai raaka-aineiden käyttöä teollisuudessa, mikä meidän, hyvät edustajat, tulee tehdä lapsiemme ja lastenlastemme tähden. — Kiitos hyvästä työstä, ministeri Multala.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Mikkonen, Krista.

16.25 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Elämme kolmoiskriisin aikaa. Meitä haastavat ilmastokriisi, luontokato ja ympäristön saastuminen. Siksi on tärkeää, että me teemme tämän vihreän ja puhtaan siirtymän, mutta kuten edellisessäkin puheenvuorossa totesin, niin meidän on varmistettava, että se todella on puhdas ja vihreä ja emme näitä muita kolmoiskriisin osa-alueita, luontokatoa ja ympäristön saastumista, kiihdytä silloin, kun torjumme ilmastokriisiä.

Tästä yhden luukun lupa -laista, mikä on käsittelyssä, ajattelen, että se on periaatteessa erinomainen ajatus siinä, että pystymme toiminnanharjoittajille varmistamaan, että lupa on ennakoitava, se on yhdenmukainen ja se on sujuvaa ja myös se käsittely on toiminnanharjoittajan kannalta helppoa niin, että voi vain yhden viranomaisen kanssa toimia. Mutta valitettavasti tämä toteuttamistapa ei ole sellainen, jolla pystymme varmistamaan tämän siirtymän ekologisuuden. Tässä on sanottu, että sinänsä ei muuteta ympäristölupan vaatimuksia, mutta kyllähän tässä todellisuudessa kevennetään ympäristölupaan kohdistuvia vaatimuksia, helpotetaan poikkeamisia ja myös kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia heikennetään. Tämä lakiesitys on tehty hyvin vahvasti toiminnanharjoittajien näkökulmasta, ja olisi ollut tärkeää ja perusteltua, että tässä olisi ollut selkeämpi tasapaino.

Täällä joissain puheenvuoroissa puhuttiin siitä, että mikä se yleinen etu on ja miksi sellaista tarvitaan ja miten on kummallista, että meillä tässä isossa kokonaisuudessa, mihin tämäkin lakiesitys liittyy, elikkä tässä aluehallintouudistuksessa, tulee tällainen yleisen edun yksikkö. No, yleistä etua on vaikka monimuotoinen luonto tai puhdas vesi, josta me tänään puhuimme ja täällä kaikki salissa olivat sitä mieltä, että meidän täytyy varmistaa puhdas vesi ja miten tärkeää se on, kun puhuimme tuosta mahdollisten vesilaitosten yksityistämisestä. Sitä on se yleisen edun valvonta, ja valitettavasti olen huolestunut siitä, miten tämä hallitus tätä sinänsä tärkeää vihreää siirtymää vauhdittaessaan on lähtenyt tinkimään tästä yleisen edun ylläpidosta ja siitä meidän puhtaasta vedestä, siitä luonnosta.

Nyt itse asiassa, kun ministeri on tässä paikalla, vaikka tähän lainsäädäntöön eivät tule mukaan nämä kaivoshankkeet, pitäisin erittäin tärkeänä, että nyt kun tämä kaivosbuumi on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2025 vp

ehkä pian realisoitumassa — paljon on erilaisia hankkeita vireillä tai on etsintöjä menossa — niin hallitus varmistaisi, että meidän... — Menen pönttöön. [Puhuja siirtyy puhujakokkeelle] Jatketaan pöntöstä, kun meni yli kolmen minuutin. — Todella, kun tämä kaivosbuumi on nyt mahdollisesti realisoitumassa, niin hallitus todella varmistaisi, että meillä on tiukat ehdot näille hankkeille, että me vaadimme sitä, että käytössä on paras mahdollinen teknologia, että näiden prosessien vesienkäsittely on kunnossa, että ne allasrakenteet ovat todellakin pitäviä, sillä valitettavasti meillä on esimerkkejä siitä, että näin ei tällä hetkellä aina kaikissa hankkeissa ole. Näkisin, että tämä ei ole millään tavalla ristiriidassa sen kanssa, että tällaisia hankkeita mahdollisesti haluammekin, jos ne sijoitetaan sellaisille paikoille, missä ympäristövaikutukset jäävät vähäisiksi, ja todella varmistamme näillä reunaehdoilla, että ne ovat vähäiset.

Toinen huoleni liittyy tässä edustaja Eerolankin esiin nostamaan Kotkan hankkeeseen. Meillähan on nyt tilanne, että meillä ei ole esimerkiksi sulfaattipäästöille minkäänlaisia rajoituksia. Sen takia näitä lupia kun on viety sitten hallinto-oikeuteen katsomaan, ovatko ne todellakin ympäristön kannalta riittävän tiukkoja, niin hallinto-oikeudessa on annettu sitten päätöksiä, missä lupaehtoja on kiristetty niin tässä Kotkan—Haminan hankkeessa kuin sitten esimerkiksi Harjavallassa. Tämähän ei ole toiminnanharjoittajankaan kannalta millään tavalla järkevää, että se on saanut luvan ja sitten se lupa muuttuu. Tämä johtuu siitä, että meillä ei ole näitä kriteereitä lainsäädännössämme. Nämä kriteerit näille haitallisille aineille pitää ehdottomasti sinne saada, ja toivon todella, että ympäristöministeri ottaa tämän tehtäväkseen.

Tiedän, että tässä on jääty odottelemaan, että jos EU:sta tulisi joitain yhtenäisiä kriteeristöjä, mutta näyttää siltä, että se viivästyy ja viivästyy, ja sen takia on tärkeää, että me kansallisesti asetamme nämä kriteerit, joilla me varmistamme todella meidän vesiemme puhtauden.

Sitten vielä ihan viimeiseksi haluan kanssa nostaa nämä resurssit. Meillä on nyt iso haaste siinä, että meillä on näitä monenlaisia hankkeita, jotka tarvitsevat luvitusta. Me ollaan annettu monille erilaisille hankkeille erilaisia etusijamenettelyitä, jotka tulevat osittain EU-asetuksista, ja nyt meillä rupeavat olemaan kohta kaikki hankkeet etusijalla. Sehän tarkoittaa silloin sitä, että mikään ei aidosti ole etusijalla, jos ei ole resursseja tätä luvitusta hoitaa niin, että se todellakin on nopeaa, mutta samanaikaisesti täytyy tietysti pitää kiinni niistä vaatimuksista.

Nyt kun tämä Lupa- ja valvontavirasto syntyy ja siihen menee olemassa olevia virastoja yhteen, se ei sinänsä ole säästölaki, mutta käytännössä se on, koska kaikilla näillä virastoilla, jotka menevät yhteen, on omat säästövaatimuksensa jo siellä pohjalla, ja silloin nämä resurssit, mitä tämä uusi virasto saa käytettäväkseen, ovat huomattavasti nykyistä pienemmät. Tämä on kyllä asia, joka hallituksen on syytä laittaa kuntoon, jos me haluamme, että nämä lupaprosessit ovat jatkossa sujuvia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

16.32 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies, hyvät miehet ja naiset! Meillä on käsitellyssä täällä uuden Lupa- ja valvontaviraston tavallansa synnyttäminen, ja pitää oikeasti sanoa, että tämä on varmaan tämän hallituksen paras esitys, että nämä laitetaan yhteen, ely ja avi. Asiakkaiden on ollut oikeasti vaikea hahmottaa, pitääkö heidän asioida elyssä vai avissa, ja nyt kun ne laitetaan yhteen, niin niistä tulee sellainen valtakunnallinen yhden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2025 vp

luukun virasto, jonka toimintatapojen pitäisi olla läpi Suomen samat. Ja nyt tulee se kaikista paras kohta, mikä tässä on: Siellä on ollut paljon päällekkäisyyttä, ja lisäksi nämä ely ja avi ovat ristiin valittaneet toistensa päätöksistä. Se on ollut ihan järkyttävää. Siis en muista, oliko se liki kolmasosa vai neljäsosa valituksista, mitä siellä on käsitelty, jotka ovat olleet niiden keskenään ristiin tekemiä. [Krista Mikkonen: Ja valtaosa on menestynyt ja mennyt läpi!] Se on aivan käsittämätöntä, miten paljon virkamiehet ovat siellä itsellensä rakentaneet työtä valittamalla toisen virkamiehen päätöksestä. Nyt kun ne menevät saman katon alle, niin luulen, että ne eivät enää kehtaa valittaa niistä päätöksistä — jos eivät sitten henkilöinä rupea itse sieltä puskista niitä tekemään. [Sinuhe Wallinheimo: Kyllä ne valittavat!]

Mutta kun edustaja Mikkonen vihreiden edustajana otti esille ihan oikeasti tärkeän asian, tuon vesien puhtauden, niin en malta olla mainitsematta sitä, että on käsittämätöntä — tämä puheeni nyt menee taas turpeeseen — että turvesuonkin luvittamiseen... Kävin noin kuukausi sitten Peräseinäjoella turvesuolla, jonka lupaa on käsitelty 16 vuotta. Se on aika pitkä aika. Toivotaan, että nyt saadaan nämä luvitukset toimimaan sillä lailla mallikkaasti, ettei tämmöisiä pitkiä venymiä tule enää tähän. Sitten kuitenkin kun puhuttiin siitä vesien puhtaudesta, niin tämä on käsittämätöntä, että turve on kauhea mörkö ja sitä ei saa käyttää, ja nyt kun vihreät kovasti tukevat tätä kaivosteollisuutta ja viime kaudella ymmärtääkseni laittoivat siihen paljon rahaakin, niin siellä ovat riskit ihan erilaiset siinä vesistön pilaantumisessa. Arvostan Mikkosen puhetta siitä, että hän oli huolissansa niistä, mutta se on ihan käsittämätöntä, kuinka suuri ero on siinä, jos turvesuolta menee saostusaltaiden läpi vettä johonkin jokeen, ja toisaalta siinä, kun aletaan kaivosteollisuuden jätevesiä puhdistamaan ja pitämään altaissa. Ne riskit ovat aivan erilaiset. Niin että mielestäni nämä asiat on vähän sekoitettu.

Energiaturpeen nosto on vaikeaa. Samalla on vaikeutunut kuivike- ja kasvuturpeen nostaminen. Ne ovat kaikki meidän yhteiskunnalle tärkeitä. Tällä hetkellä ihmetellään, kun ei ole naudanlihaa kaupassa, ja samanaikaisesti naudanlihan tuottajat tuskailevat, kun ei saa kuiviketurvetta. Ne ovat vain niin kuin pahiksiksi laskettu, ja kuitenkin lopputulos on nyt se, että jauhelihaa ei ole kaupassa. Kuivike ja kasvuturve ovat tärkeitä meidän ruuan tuotannolle. Ne ovat taanneet meille meidän ruuantuotannon antibioottivapautta, ja sitä vasten meidän antibioottiresistenssimme ei ole heikentynyt, koska me ei olla jouduttu käyttämään näitä antibiootteja sillä tavalla kuin niitä käytetään muualla Euroopassa.

Nyt kun sieltä vihreiden suunnasta tuli se esitys äsken: He ovat myös huolissaan siitä, että puuta hakataan aika paljon, ja minä olen ihan samaa mieltä. Puuta hakataan Suomessa paljon sen takia, kun turvetta ei saa nostaa. Puuta hakataan minunkin mielestäni ehkä vähän paljon, mutta se johtuu siitä, että kun turvetta ei saa nostaa, niin sitten jossakin välillä saattaa mennä ihan tukkimetsäkin hakkuri läpi, jotta saadaan pidettyä joku kylä lämpöisenä jossakin. Tämä heikentää meidän metsäteollisuuden asemaa. Puun hinta on noussut sen takia, kun siitä saa polttoon mennessä niin valtavan hinnan.

Kyllä vesiasiat ovat tärkeitä, mutta joskus voisi ottaa silmät kauniiseen käteen ja miettiä, mitä kaikkea sitä on tässä tullut viime vuosien aikana tehtyä. Ei ole ihme, että täällä yhteiskunnassa on vaikeaa maataloudella ja sen kannattavuudella, kun kasvuturpeesta ja kuiviketurpeestakin on pulaa tällä hetkellä. — Arvoisa puhemies, kiitän tästä hetkestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vastauspuheenvuoro, edustaja Mikkonen. Sitten nämä kolme henkilöä, jotka täällä nyt ovat — Jukkola, Vii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2025 vp

tala ja Wallinheimo — otetaan tähän vielä, ja ministerin vastaus sitten, mutta sitten siirrytään seuraavaan asiaan. Eli jos tulee uusia, niin ne siirtyvät sitten tuonne loppuun. — Mikkonen.

16.38 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Olin iloinen siitä, että edustaja Mäenpää myös nosti nämä vesien puhtaudet tähän esiin, koska se on todellakin kriittinen kysymys. Ehkä haluan sen verta korjata, että viime kaudella todellakin kaivoslakia tiukennettiin, mutta kuten tuossa äsken sanoin, niin näkisin kyllä tarpeellisena, että sitä tiukennettaisiin edelleen ja todella huolehditaan siitä, että nämä vesistövaikutukset jäävät mahdollisimman pieniksi ja myös sitten tällaiset uudet toimialat, joita meille on nyt tulossa — vaikka nämä akkumateriaalitehtaat, joissa nämä sulfaattipäästöt ovat ongelma — todellakin nyt huomioitaisiin.

Mutta tietysti, jos mietitään vesien puhtautta, niin kyllähän siinä sitten on hyvä huomioida myös ne turpeen valtavat vesistövaikutukset. Turpeen nosto on se yksi syy, miksi meillä ovat valitettavasti toisaalta vedet tummuneet, mikä aiheuttaa monenlaista ekologista vaikutusta, ja toisaalta meillä ovat esimerkiksi monet purot liettyneet ja järvet rehevöityneet. Tietysti nämä vaikutukset on sitten hyvä huomioida [Juha Mäenpään välihuuto] laajemminkin kaikista eri [Puhemies koputtaa] energiamuodoista, tietysti turpeen päästövaikutuksista nyt puhumattakaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Tosiaan kolme puheenvuoroa. — Jukkola.

16.40 Janne Jukkola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomi tarvitsee investointeja, me tarvitsemme teollisuutta, uusia työpaikkoja, mutta tällä hetkellä yksi merkittävä este investoinneille on oma toimintamme, hidas ja monimutkainen lupakäsittely. Yritykset näkevät luvituksen hidasteena, varsinkin tämä ennakoimattomuus näitten prosessien kestoista on yksi tekijä. Niitten on hankala jäädä Suomeen odottamaan vuosikausia ympäristölupaa, kun muut maat tarjoavat nopeutta ja ennustettavuutta. Tämä ei ole enää vain hallinnollinen ongelma, vaan tämä on uhka Suomen kilpailukyvyille, ilmastotavoitteille ja meidän hyvinvoinnille.

Arvoisa rouva puhemies! Tähän hallitus vastaa tällä esityksellä, niin sanotulla yhden luukun mallilla. Uudistuksessa perustetaan valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto, joka kokoaa hajallaan olevat lupabyrokratiat yhteen. Prosessit nopeutuvat, turhat päällekkäisyydet poistuvat, ja asiakas saa palvelua yhdeltä viranomaiselta alusta loppuun. Tämä ei myöskään tarkoita ympäristönsuojelun heikentämistä. Lupien ehdot säilyvät ennallaan, mutta käsittely on sujuvampaa, selkeämpää ja ennustettavampaa. Yva-menettelyt, Natura-arvioinnit ja valvonta sidotaan tiiviisti osaksi lupaprosessia mutta yhdellä aikataululla, yhdellä päätöksellä. Tavoitteemme on yksinkertainen: tehdä Suomesta maa, jossa investoinnit eivät kaadu byrokraatiaan vaan jossa hyvä ja vastuullinen hanke etenee ripeästi ja läpinäkyvästi. Tällä uudistuksella me rakennamme kilpailukykyisempää, puhtaampaa ja toimivampaa Suomea. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2025 vp

16.42 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tästä on oikeastaan aika hyvä jatkaa samoilla askelmerkeillä, mitä edustaja Jukkola tuossa juuri toi esille, kun käsitellään merkittävää asiaa Suomen teollisuuden ja työpaikkojen kannalta.

Me tarvitaan tässä maassa pitkäjänteistä teollisuuspolitiikkaa ja vielä mielellään yli hallituskausien, jotta me saadaan uusia investointeja ja säilytettyä nykyiset työpaikat. Vihreä siirtymä tuo meille niitä mahdollisuuksia, joista hyvänä esimerkkinä on muutama viikko sitten Harjavallassa avattu uusi puhtaan vedyn tuotantolaitos, joka toiminee hyvänä esimerkkinä. Tässä yksi selkeä, iso palikka on nimenomaan nämä lupamenettelyt ja niiden sujuvuus, niin että me näitä investointeja tänne saamme kotiutettua. Teollisuuden tulee uudistua tuottamaan korkeamman lisäarvon tuotteita. Niistä me saamme lisäarvoa enemmän tähän maahan, ja nämä lupamenettelyiden toimivuudet ovat siinä aivan avainasemassa.

Tällä esityksellä turvataan niin sanottu yhden luukun periaate ja sujuvammat lupamenettelyt tulevassa Lupa- ja valvontavirastossa, ja tämä on kyllä hyvä asia. Se edistää näitten hankkeitten saamista tänne Suomeen ja sitä kautta suoraan talouskasvuun. Tämä on sen vuoksi mittaluokaltaan aika huomattava esitys.

Huolena tässä kuitenkin ovat lupaviranomaisten riittämättömät resurssit. Hallitus on asettanut valtionhallinnolle yhä isoja säästötavoitteita, ja toivon, että nämä eivät sitten söisi sitä hyvää, mitä tämä esitys toisi tullessaan. Tämä uudistus ja leikkaukset eivät saisi johtaa siihen, että lupaviranomaisten resurssit erityisesti ympäristöpuolella olisivat riittämättömät. Eliikkä haluaisin tähän loppuun vielä nostaa tämän resurssintuhoisuuden, mikä itselläni tässä vähän on, mutta hyvä asia muuten kaikin puolin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo.

16.44 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Kyllä tämä hallituksen esitys on varmasti yksi tämän hallituksen tärkeimmistä hallituksen esityksistä. Tällä todellakin nopeutetaan sitä lupa- ja kaavoitusprosessia, mikä meillä on ollut kyllä selkeästi pullonkaulana tässä maassa jo vuosia.

Jotenkin tuntuu kummalta ja on vaikea ymmärtää, miten juuri vihreät ovat ne, jotka tätä eivät sinänsä kannata. [Krista Mikkonen: Kannatamme me!] Tämä on kuitenkin merkittävä parannus: investointien luvitus helpottuu, byrokratia vähenee, ja ympäristöasioitten käsittely tehostuu yhdellä luukulla. Mielestäni nämä ovat justiin sitä puhdasta siirtymää ja tällä nimenomaan varmistetaan, että ilmasto- ja luontotavoitteet saavutetaan tehokkaammin ja järkevämmin olemassa olevin resurssein. Jotenkin tuntuu, että vihreiden pitäisi olla enemmänkin kiittämässä ensimmäisenä tätä, että saadaan tällainen hyvä laki, jossa ympäristöinvestointien eteneminen nopeutuu ja ympäristölupien prosessit selkeytyvät, mutta sen sijaan nähdään kyllä täällä pikkuisen mutinaa ja jarruttelua tämän suhteen.

Vielä lisäksi, kun tämä uusi Lupa- ja valvontavirasto kokoaa nyt pirstaleisen järjestelmän yhteen ja tarjoaa yrityksille ennakoitavuutta ja nopeutta, niin eikö juuri tämä ole ollut vuosikausia vihreän politiikan ytimessä? [Krista Mikkonen: Sinä et kuullut minun alkupuheenvuoroa!] Kun sanoista ollaan siirtymässä tekoihin, olisi tietenkin rehellistä myös myöntää, että tämä on askel oikeaan suuntaan. [Krista Mikkonen: Minähän kehuin tätä alussa! — Välihuutoja vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten vielä ministeri, olkaa hyvä, kolme minuuttia enintään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2025 vp

16.45 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Täällä varmaan on tehty suuntaa ja toiseen tulkintoja, jotka osittain pitävät paikkansa ja osittain eivät. Sinällään koen, että tämä esitys sai noin lähtökohtaisesti aika positiivisen vastaanoton tässä salissa. Ehkä oli joitakin huolenaiheita, ja niihin muutamia vastauksia tässä vaiheessa pyrin nyt sitten esittämään.

Täällä erityisesti keskustan suunnalta esitettiin huolta siitä, että meillä tätä yleisen edun valvontaa edelleenkin Suomessa tehtäisiin ja nimenomaan tehtäisiin sitä tämän viraston puitteissa. Itse ajattelen niin, että meillä ihan perustuslaista tulee vaatimus tälle yleisen edun valvonnan toteuttamiselle riippumattomasti, ja nyt se on pyritty tässä esityksessä ratkaisemaan näin, että siitä huolehditaan jo sen lupaprosessin aikana eikä niin, että se jälkikäteen tulisi esimerkiksi vasta tuomioistuimen arvioitavaksi, mikä olisi taas yksi ennakoimaton asia siihen lupaprosessiin. Ajattelen, että tämä on nimenomaan juuri se tapa, jolla me voimme luoda sille prosessille ennakoitavuutta ja kuitenkin huolehtia siitä, että myös tästä yleisen edun toteutumisesta voidaan huolehtia. Siitä olen kyllä eri mieltä, kun täällä joku edustaja esitti, että tämmöistä ikään kuin yleistä etua ei olisi. Kyllä meidän pitää huolehtia myös siitä, että vaikka alueellisetkin päättäjät ikään kuin katsoisivat, että nyt tässä kaikki tulee huomioiduksi, niin kyllä meillä pitää olla nimenomaisesti myös tällaista valtakunnallisesti yhtenäistä arviointia, mikä tällä virastolla on se yksi päätavoite tämän yhden luukun tavoitteen lisäksi, että saadaan valtakunnallisesti yhtenäiset käytännöt paitsi luvitukseen — prosessien ennakoitavuutta luodaan tällä yhden luukun mallilla — myös tähän asiaan tästä yleisen edun arvioinnista. Se, mihin tässä ehkä viitattiin, oli varmaan se vanha, täällä eduskunnassa kaksi hallituskautta sitten ollut malli, jonka käsittely sinällään jäi kesken, eikä olisi ollut mitenkään selvää, että se sellaisenaan olisi voinut mennä eteenpäin tai että se silloin ajateltu malli, jossa nimenomaan yleisen edun valvonta olisi sitten pitänyt toteuttaa joillain muilla tavoin, olisi ollut yhtään sen sujuvampi. Itse näen, että nyt tässä on pyritty varmistamaan tasapainoisesti sekin, että tämä tulee arvioiduksi riippumattomasti, mikä on meidän joka tapauksessa tehtävä.

Sitten mitä tulee tähän ympäristöluvitukseen sinällään, niin edelleenkin painotan, että tässä lakiesityksessä ei näitä luvan myöntämisen edellytyksiä muuteta. Tässä puhutaan nyt prosesseista, siitä, että nimenomaan saadaan niitä ennakoitavammaksi, saadaan myös toteutettua järkevämmin tätä lupakäsittelyä ja myös yritysten kannalta tietysti niin, että se on selkeämmin nähtävissä.

Siinä edustaja Mikkonen on aivan oikeassa, että erityisesti näihin sulfaattipäästöihin liittyy vielä liikaa tulkintaepävarmuutta, ja sen vuoksi on tarpeen kyllä tätä tietoisuutta yhdenmukaistaa ja myöskin sitä ennakoitavuutta parantaa sen osalta. Tämä työ on käynnissä siellä Euroopan unionissa, mutta katsomme myös, onko tässä tarpeen myös kansallisesti edetä.

Mutta joka tapauksessa on selvää, että tässä uudistuksessa tavoitteena on siis nimenomaan prosessien sujuvoittaminen, yhden luukun palvelu ja muutoksenhaunkin yksinkertaistaminen siinä mielessä, että tavoitteena on valtaosin yksi päätös, yksi ikään kuin valitus, ja se totta kai luo sitten ennakoitavuutta tähän meidän järjestelmään. Mutta sinällään niistä tärkeistä ympäristöedellytyksistä edelleen pidetään kiinni. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.